

ועדת גורן

פרוטוקול

מישיבה מיום 10.12.2009

נוכחים: חברי הועדה: כב' השופט (בדימוס) אורי גורן, יו"ר הועדה
מר אביגדור קהלני
כב' השופט (בדימוס) ד"ר גבריאל קלינג
פרופ' יוסי תמיר
גב' אסתר דומיניסיני
משקיף מטעם משהב"ט: עו"ד נחמה פרלמן
משקיף מטעם משרד האוצר: גב' ליאת ניקריטין
משקיף מטעם צה"ל: סרן נגר יובל
מרכז הוועדה: מר אביהו דיסטלמן

הופיע בפני הוועדה: מר יוסף לוטנברג - יו"ר סניף 'יד לבנים' בת"א

נוכחים נוספים: מר אריה מועלם - סמנכ"ל וראש אגף משפחות והנצחה

ד"ר יונה בר גור - יו"ר סניף רמת השרון

מר אלי בן-שם - יו"ר ארגון 'יד לבנים'

גורמים נוספים.

הופעתו בפני הוועדה של מר יוסף לוטנברג, יו"ר סניף 'יד לבנים' ת"א

יוסף לוטנברג: סובל מפיצול האישיות כאן – הייתי 14 שנה יו"ר ארגון נכי

צה"ל, עמדתי ליד עריסתו של הארגון, מלאתי בו את כל התפקידים. הכרתי את בתי הלוחם ולצערי הרב, אני שייך גם לאוכלוסית השכול. בני איתן, נפל במלחמת יום הכיפורים בגדוד של אביגדור, וכך משתלבים במציאות שלנו, מדינת ישראל, דברים.

הנושא שאני רוצה לדבר עליו, יש לו השלכות לשאלה שאת העלית פה, ושהיא ככה עוברת כאן בלי הדגשות. והנושא הוא, באמת, של האוכלוסיות השונות המטופלות במערכת הזאת. וזו השאלה המהותית העקרונית, מעבר למה שהועלה פה לפרטי פרטים.

אני ישבתי בוועדת ורדי שמונתה ע"י שר הביטחון, לדון בנושא הזה של קבורה בבתי קברות צבאיים, הכרה, כיתוב על מצבות, מיהן האוכלוסיות. וועדה שישבה כמעט שנתיים והופיעו בפניה כל ראשי הגופים כמו שב"ס, כמו מוסד, כמו שב"כ, משמר הכנסת וכן הלאה. גופים שהיום מטופלים במסגרת של משהב"ט.

והנושא – אני לא אכנס כאן לפרטים, ויש לי הרבה מה לומר בעניין הזה, ואני עושה אבחנה מוחלטת - אני, יוסף לוטנברג – בין הנושא שאנחנו דנים בו עכשיו, נושא השכול, ובין נושא הנכים. יש הבדל מהותי ומשמעותי, ואם תינתן לי ההזדמנות, יש לי הרבה מה להשכיל אתכם בעניין הזה, מתוך הניסיון שלי ומתוך ידיעתי את הדברים מקרוב.

הנושא שגילינו והוא קשור, באמת, באוכלוסיות הרבות המטופלות במשהב"ט באגף משפחות, היום, ובזמנו היו באגף

המאוחד, זה הנושא של קבורה בבתי קברות צבאיים.
ולפי דעתי, ולפי דעתו של ארגון 'יד לבנים' שדן בנושא
ובסוגיה הזאת רבות, יש ממש זילות של השכול, של הנושא
הזה, עפ"י מהותו של חוק בתי קברות צבאיים.
חוק בתי קברות צבאיים הגדיר – שחוקק אחרי מלחמת
העצמאות – הגדיר בדיוק מי האוכלוסיה שתקבר בבתי
קברות צבאיים. ומדובר על חיילי צה"ל. החוק קיים, הוא
ישנו.

במשך השנים, נוספו אוכלוסיות שונות לטיפולו של אגף
השיקום, וכמובן שזה מיד השליך באמצעות הקבוצות
האינטרסנטיות, אני אומר, לטוב או לרע, שדאגו לאוכלוסיות
שלהם, והתחילו לקבור עפ"י סמכות של שר הביטחון, לקבוע
על חריגים שיכולים להיקבר בבתי קברות צבאיים.
ואני אומר לכם, אני שהיום מסתובב בבתי קברות צבאיים,
אני אומר לכם, יש דברים מדהימים שהדעת לא סובלת אותם.
אני בקרית שאול, יום בהיר אחד אומרים לי: בוא תראה,
קברו פה אדם, ואין בכלל סמל צה"ל על המצבה.
ניגשתי וראיתי אמנם דבר כזה, אדם יהודי, בגיל 80 וכמה
נקבר שם בבית קברות צבאי, עם מצבה, עם כרית, בדיוק
אותו דבר כמו הבן שלי שנפל בקרב במלחמת יום הכיפורים.
כששאלתי (ולא אומר פה את מי שאלתי, בהנחת החייל), מה
הסיפור הזה? אז אמרו לי: הוא היה חבר של טדי קולק וידיד
של בן-גוריון ועוד כל מיני סיפורים.
אז זה כבר איזשהו מקרה חריג. אבל היום, רוב האוכלוסיות
האחרות, לא צה"ל – אני עושה את האבחנה פה – קוברים
אנשים בבתי קברות צבאיים, שנפטרים בשיבה טובה או

שעומדים לפני פרישה משירות, או שחלו במחלות שלצערנו הרב לכל אדם מבוגר יכולות לקרות, אם זה סכרת ואם זו מחלת לב וכן הלאה. והאוכלוסיה הזו, נקברת בבתי קברות צבאיים וזה דבר שהולך וגדל. כי לשמחתנו, מספר הנופלים מבין צה"ל – היום, בשנים האחרונות, קטן והאוכלוסיות האלה הולכות וגדלות בתוך המערכת הזו של נכי צה"ל. היום, נכי צה"ל במערכת של אגף השיקום, מונים כ-27% מהאוכלוסיה המטופלת שם. וכשאני מסתובב בבית הלוחם, שאני הקמתי אותו וישבתי על הפיגומים שלו במלחמת יום הכיפורים, אני רואה אנשים שאני מכיר אותם, שאני לא מבין מה הם עושים שם. וזה לא העניין של הכסף וההטבות. גם הכסף וההטבות, איזה חלק מהתקציבים ניתן לאנשים האלה שמצבם הכלכלי יוצא מן הכלל. אין פה מה לדבר. פורשים לגמלאות בתנאים טובים, אבל מכאן ועד להגיע לבתי קברות צבאיים!?

ואני ואלי, לפני כמה שנים, כששטייניץ היה יו"ר וועדת חוץ וביטחון, נפגשנו איתו בעניין הזה, ואמרנו לו, אז הוא נדהם ובכלל לא יודעים שקיים דבר כזה. שיש סמכות שלפי דעתי, ויסלח לי שר הביטחון, צריך להפקיע אותם משר הביטחון, להחליט על חריגים שיקבעו בבתי קברות צבאיים. צריכה להיות איזושהי וועדה ציבורית, לפי דעתי, רצינית, שתבחן את רקע האירוע וכן הלאה, ושתחליט שבאמת החריגים יהיו חריגים. אבל החריגים היום, הם לא חריגים. הם במסגרת של הנורמה, והיועץ המשפטי לממשלה אמר את זה: אם אתם קוברים בבתי קברות צבאיים, אנא תשנו את החוק. כי היום אתם פועלים בניגוד לחוק. חד-משמעית.

א. גורן, יו"ר: נעבור לנקודה השנייה.

יוסף לוטנברג: והנקודה של אבחנה שדיבר עליה גם אלי וגם בר גור, אני חושב שמסובך מאוד לעשות פה את האבחנה הזו. מאוד מסובך. כשקורה אסון ונופל בן בנסיבות כאלה, נסיבות אחרות, המשפחה כמובן- מה שהיה, לא יהיה יותר. ולפי דעתי, אני קראתי את דו"ח ברודט באופן יסודי, וקראתי את ההתייחסות שלו גם לנושא הזה. לפי דעתי, בתחום הזה של משפחת השכול, לא צריך לעשות את האבחנות האלה. אני גם חושב שיהיה מסובך מאין כמוהו העניין הזה, ואני לא רוצה שיהיה ארגון כזה וארגון אחר וארגון 'יד לבנים' וארגון של האחים וארגון של האחיות. יש צורך, באמת, לבחון את העניין הזה בזהירות רבה.

אנחנו, אני מדבר כעת כארגון 'יד לבנים', אנחנו הסכמנו ועמדתנו של ארגון 'יד לבנים' גם במועצה הציבורית להנצחת החייל (שישבת בה 15 שנים), שכל מי שנהרג בפעילות מבצעית, איש מוסד ששייך ליחידות המבצעיות, איש משטרה שנלחם או נפגע בשטחים, כל אוכלוסיות האלה – אנחנו מסכימים חד-משמעית שכל האוכלוסיות האלה תכללנה במסגרת גם של ארגון נכי צה"ל וגם של ארגון 'יד לבנים' ושתעשה לגביהם האבחנה הברורה הזאת.

א. גורן, יו"ר: היום הם ברשימות שלכם?

יוסף לוטנברג: בוודאי. זו עמדה רשמית שלנו.

אגב, אני אגלה לכם סוד, שזו גם היתה עמדת צה"ל. בוועדת ורדי, ואני יכול להוכיח לכם את זה בכתובים, עמדה חד-משמעית של צה"ל, שכך צריכה להיעשות האבחנה. אני לא מדבר פה לא על כסף ולא על הטבות ועל עוד אלף

ואחד דברים, אני מדבר על העניין הערכי. ואסור לנו לאבד-
אין דבר כזה בעולם, בשום מקום בעולם, ב'בליץ' באנגליה,
בלונדון, נהרגו 50 אלף אזרחים, אז הפכו אותם לנפגעי
מלחמה? הם אזרחים לכל דבר, והחובות האזרחיות- ומדינת
ישראל, לפי דעתי, בנושא הזה של נפגעי פעולות איבה, עשתה
דבר נפלא מאין כמוהו, יש להם זכויות מלאות וזהות כמו
למשפחת חלל או לנכה צה"ל. וזה בסדר גמור, כך צריך
להיות.

אבל מעבר לזה, כל השאר צריך להיבחן. אני חושב שזה אחד
מהדברים החשובים, שהוועדה שלכם, מר גורן, עוסקת בה,
ואני חושב שתהיינה להחלטות שלה, השלכות עתידיות לגבי
הנושא הזה של הקרבה למען המדינה, אדם שנפגע בעת
שירותו ובעקב שירותו, ולא אנשים כמו חבר שלי – חבר, ולא
אומר פה שמות – היה איש מוסד (יש לי הרבה חברים
במוסד), הוא שירת כחשב במוסד. יופי. וכעת הוא פרש
לגמלאות וקראו לו למשאבי אנוש ואמרו לו: אדון נכבד, אתה
פורש כעת לגמלאות, אז מצאנו בתיק שלך ובהיסטוריה שלך,
שלפני 15 שנה היה לך התקף לב. אז הוא לא הבין מה רוצים
ממנו (אני מספר לכם עדות ראשונה מחבר), אז הוא שאל: נו,
אז מה? אז אמרו לו: תמלא טופס, תגיש תביעה,
וגם עזרו לי- ואתם יודעים מה, אני מגלם פה, באמת, את
ההיסטוריה – אתם יודעים שפעם, הרופא הממונה על
הוועדות הרפואיות של משהב"ט, ד"ר גלז'בסקי ז"ל, היה
יושב במוסד והיה עוזר להם למלא טפסים כדי שיכירו בהם
אח"כ. אז יהודי כזה, שפרש לגמלאות בתנאים, על כל עם
ישראל, לא ירה כדור מימיו, והוא מסתובב היום בבית

- הלוחם ומספר לי- הוא מקבל גם פנסיה ומקבל הכל, וכן הלאה וכן הלאה.
- זה זילות, באמת, של כל מהות העניין, ואני לא צריך להסביר לכם. אתם חיים במדינה הזאת, אבל בזה אני מסיים. ואם תנתן לי הזדמנות, מר גורן, אני אבוא פעם לדבר איתכם – אם תסכימו לשמוע – על הנושא השני, של הנכים, ויש לי המון מה לומר לכם ולהשכיל אתכם בתחום הזה.
- א. גורן, יו"ר: לא נעים לחזור על מה שאמרתי קודם, אבל הדברים מאוד מרשימים. אני מעולם לא נתקלתי בטיעון כל כך יפה. הלוואי שעוה"ד בביהמ"ש היו מדברים בצורה כזאת.
- א. דומיניסיני: ואמיץ.
- א. גורן, יו"ר: ואמיץ והגיוני ומשותף לכולם. מרכז הוועדה? אביהו דיסטלמן: אם יש שאלות לחברי הוועדה?
- א. גורן, יו"ר: אני חושב שזה היה די ברור, עכשיו אנחנו נתכנס להתייעצות. אני מודה לכולם שבאו, ונקווה שנמצא את הדרך הנכונה. תודה רבה.

(תום הישיבה)